

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

Силабус навчальної дисципліни
«Психотерапія: сучасні концепції та принципи»

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин, 3 кредити ЄКТС. 2 рік навчання.
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії Одеса, вул. Акад. Воробйова, 11
Викладач (-і)	Зав. каф., професор Опря Євген Васильович, д. мед. н. Доцент Донець Ольга Юріївна, к. мед. н. Доцент Горячев Павло Іліодорович, к. мед. н. Доцент Волощук Діана Анатоліївна, к. мед. н.
Контактна інформація	Е-mail: yoprya@yahoo.com , olgadonets1@gmail.com , pgor75@gmail.com , dianavoloshchuk88@gmail.com Консультації: Очні: четвер 15.00-17.00, субота 9.00-13.00 Онлайн: четвер 15.00-17.00, субота 9.00-13.00 (платформа ZOOM, Teams, Viber)

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення дисципліни – особистість людини з усіма її якостями, психологічні проблеми різної етіології і підходи до надання психологічної допомоги.

Мета дисципліни: засвоєння здобувачами знань з надання психологічної допомоги пацієнтам (клієнтам) в межах їх запиту, яка може полягати у лікуванні невротичних симптомів, актуалізації резервів особистісного зростання чи в подоланні певних психологічних труднощів.

Завдання дисципліни:

- формування у здобувачів знань про основні засади психотерапії; оволодіння методологією наукового пізнання;
- розвиток умінь встановлювати гармонійні стосунки з природою на основі поваги до життя як найвищої цінності та всього живого як унікальної частини біосфери;
- мотивація здорового способу життя;
- формування умінь застосовувати теоретичні знання з метою професійного самовизначення у прикладних сферах людської діяльності;
- розвиток розумових здібностей та якостей особистості (пізнавального інтересу, спостережливості, уваги, пам'яті, теоретичного стилю мислення),
- прагнення до самоосвіти, самопізнання, самовдосконалення, самооцінки, самореалізації у

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

різних видах діяльності;

- оволодіння технологією прийняття рішень, вільного вибору і дій у різних сферах життя;
- становлення наукового світогляду; формування емоційно-ціннісного ставлення до природи, до себе, до людей, до загальнолюдських духовних цінностей.

Очікувані результати

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

- історичний розвиток науки, її стан на сучасному етапі розвитку суспільства;
- основні закономірності існування живого;
- закони упорядкованості функціональних систем;
- етичні норми поведінки відносно інших людей і відносно природи.

Вміти:

- застосовувати теоретичні знання на практиці та при вивченні інших психологічних дисциплін;
- аналізувати основні погляди на особистість людини і підходи до надання психологічної допомоги;
- використовувати знань з психотерапії при вивченні курсів клінічних дисциплін;
- робити висновки, оперувати поняттями при поясненні явищ природи з наведенням прикладів, усвідомлювати необхідність ґрунтовних знань щодо охорони здоров'я людини та охорони оточуючого середовища.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми і методи навчання

Дисципліна буде викладатися у формі лекцій; практичних занять; організації самостійної роботи здобувача.

Методи навчання.

Лекція.

Практичні заняття: словесні методи: бесіда, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій; наочні методи: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації); практичні методи: виконання тестових завдань, вирішення ситуаційних завдань; відпрацювання практичних навичок з надання медико-психологічної допомоги.

Самостійна робота: самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Психотерапія як наука і практика, її предмет і задачі. Сутність, об'єкт і предмет психотерапії. Основні моделі психотерапевтичної допомоги. Понятійний апарат психотерапії.

Тема 2. Мета, завдання і принципи діяльності психотерапевта. Мета і завдання психотерапії. Базові принципи психотерапії. Особистість психотерапевта.

Тема 3. Феномени психотерапевтичного процесу.

Тема 4. Методологічні основи психотерапевтичного впливу. Методологічна рефлексія у психотерапії. Аналіз дискурсу у психотерапії.

Тема 5. Універсальні психотерапевтичні процедури. Інтерпретація і ампліфікація. Робота з метафорою. Аналіз сновидінь.

Тема 6. Класичний психоаналіз. Загальні засади психоаналізу. Організація психоаналітичної терапії. Психоаналітична взаємодія. Перенос і аналітичні відносини. Опір і

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

захист. Взаємодія несвідомого з реальністю.

Тема 7. Класичний психоаналіз. Психосексуальний розвиток особистості. Пренатальна стадія і травма народження. Оральна стадія. Анальна стадія і анальна проблематика. Усвідомлення, відреагування, катарсис.

Тема 8. Постфрейдистські школи і напрями. Теорія об'єктних відносин М. Кляйн. Британські психоаналітичні підходи. Психологія Самості Х. Кохута. Інтерперсональні підходи.

Тема 9. Аналітична психологія і психотерапія. Пост'юнгіанство. Загальні засади аналітичної психотерапії. Теоретичні основи аналітичної психології. Основні архетипи і процес їх індивідуації. Основні напрями і терапевтичні моделі пост'юнгіанства. Класична школа в пост'юнгіанстві. Школа розвитку в пост'юнгіанстві. Архетипічна школа у пост'юнгіанстві.

Тема 10. Тілесно орієнтована психотерапія. Теоретико-методологічні основи тілесної терапії. Природа тілесності людини та основні тілесні проблеми. Методи тілесно орієнтованої психотерапії. Сутність і мета тілесних психотехнік. Класифікація тілесно орієнтованих методів. Природа тілесного контакту. Професійні навички тілесно орієнтованого психотерапевта.

Тема 11. Гештальт-терапія. Загальні положення гештальт-терапії. Усвідомлення і контакт. Взаємодія і формування гештальтів. Концепція психологічного захисту. Розв'язання міжособистісних і сімейних проблем. **Екзистенціальна терапія.** Специфіка екзистенціального підходу. Дазейн-аналіз. Потенціал творчості Ж. Батая.

Тема 12. Когнітивні напрями. Сутність і особливості когнітивної психотерапії. Рационально-емотивна терапія Когнітивна модель А. Бека.

Тема 13. Поведінкова психотерапія. Навчання і тренування клієнта, підготовка до активних змін. Тренінг релаксації, систематична десенсибілізація. Фази поведінкової терапії: діагностична, спонукання до мотивації, застосування терапевтичної процедури, закріплення змін. Когнітивно-поведінкова терапія.

Тема 14. Гуманістична психотерапія. Основні положення гуманістичного підходу. Напрями гуманістичної психотерапії. Клієнт-центрована психотерапія. Логотерапія. Перспективи розвитку особистості з погляду гуманістичного підходу.

Тема 15. Нові підходи у психотерапії. Постмодерністські ідеї в психотерапії. Емпіричні підходи в сучасній психотерапії.

Перелік рекомендованої літератури

Основна:

1. Демчук О. В., Золотарьова О. А., Ковалик О. О. Вплив катастроф і війн на психічне здоров'я особистості та суспільства. Повідомлення п'яте. *Mental Health: Global Challenges of XXI Century* (2019) DOI: <http://doi.org/10.32437/IPSIProceedings.Issue-2019>
2. Карпенко Є. Методи сучасної психотерапії : навч. посібник. Дрогобич: Посвіт, 2015. 116 с.
3. Корольчук О.Л. Посттравматичний стресовий розлад як новий виклик сучасній Україні. *Інвестиції: практика та досвід: науково-практичний журнал* / Чорноморський держ. ун-т ім. Петра Могили; ТОВ «ДСК Центр». Київ, 2016. С. 104–111.
4. Основи психотерапії: навч. посіб. / М. І. Мушкевич, С. Є. Чагарна ; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Вид. 3-тє. Луцьк: Вежа-Друк, 2017. 419 с.
5. Опря Є.В., Пустовойт М.М. Можливості використання саморегуляції організму людини для досягнення психічного здоров'я. *Одеський медичний журнал*. 2019. № 6(176). С. 37-49.
6. Опря Є.В., Пустовойт М.М. Міліотерапія як метод покращення життя літніх людей. *Психосоматична медицина та загальна практика*. 2021. Vol. 6 No. 1. С. 1-7. DOI:

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

<https://doi.org/10.26766/pmgrp.v6i1.293>.

7. Чугунов В.В. Психопатологічна синдромологія: психотерапевтичні підходи : навчальний посібник. Львів: Видавець Марченко Т.В., 2020. 360 с.

Додаткова

1. Глива Є. Вступ до психотерапії : навч. посіб. Острог – Київ: Острозька академія, Кондор, 2009. 532 с.
2. Каліна Н. Ф. Психотерапія: підручник. Київ: «Академвидав», 2010. 289 с.
3. Кривоніс Т.Г. Основи особистісної психотерапії: навчально-методичний посібник. Київ: Видавничий дім „Слово”, 2011. 192 с.
4. Психологічне консультування. Хрестоматія / Упор. І. В. Кошова, Н. Ф. Литовченко, І. М. Наказна. Ніжин: «Міланік», 2009. 623 с.
5. Цимбалюк І. М. Психологічне консультування та корекція : навч. посіб., 2–е вид., випр. і доп. Київ: Професіонал, 2007. 544 с.
6. EPA Ethical Principles of Psychologists and Code of Conduct // Teaching high school psychology – August, 2009.
7. Medical psychology («Медична психологія»): підручник для студентів вищих навчальних закладів ВМНЗ IV рівня, англійською мовою / під редакцією д.мед.н. Пустовойта М.М. [Пустовойт М.М., Опря Є.В., Донець О.Ю. та ін.]. Львів: Видавництво «Новий світ - 2000», 2021. 350 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://www.nauka.ua/>
2. OMIM (Online Mendelian Inheritance in Man) – An Online Catalog of Human Genes and Genetic Disorders <http://omim.org/>
3. Офіційний сайт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти: веб-сайт. URL: <http://naqa.gov.ua>
4. <http://psydilab.univer.kharkov.ua>
5. <https://psy-practice.com>

ОЦІНЮВАННЯ

Форми і методи поточного контролю:

- усний контроль: індивідуальне опитування за питаннями відповідної теми, співбесіда;
- письмовий контроль: оцінювання розв'язання ситуаційних завдань, клінічних задач;
- тестовий контроль: оцінювання виконання тестових завдань за темами.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач бере активну участь у занятті; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей. Тестові завдання виконані в повному обсязі, всі 100% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання – повні та обґрунтовані. Здобувач вільно вирішує завдання, впевнено демонструє практичні навички за темою заняття

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

	та вірно інтерпретує отримані дані, висловлює власну креативну думку з теми завдання, демонструє творче мислення.
Добре «4»	Здобувач бере участь у занятті; добре володіє матеріалом; демонструє необхідні знання, але дає відповіді на запитання з деякими помилками; бере участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується основною навчально-методичною та науковою літературою; висловлює власну думку з теми заняття. Тестові завдання виконані в повному обсязі, не менш ніж 70% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання - загалом правильні, проте наявні деякі помилки у визначеннях. Здобувач вірно вирішує завдання, але допускає незначні неточності та демонструє більш стандартизовані практичні навички за темою заняття при вірній інтерпретації отриманих даних, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє критичне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач іноді бере участь у занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на занятті; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування виконано в повному обсязі, не менш ніж 50% відповідей є правильними, відповіді на відкриті питання - не логічні, з явними суттєвими помилками у визначеннях. Здобувач не достатньо володіє матеріалом для вирішення завдань, невпевнено демонструє практичні навички за темою заняття та інтерпретує отримані дані з суттєвими помилками, не висловлює свою думку з теми ситуаційного завдання.
Незадовільно «2»	Здобувач не бере участь у занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування не виконано. Завдання не виконано.

Форми і методи підсумкового контролю: залік.

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав та захистив індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота: самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять. Самостійна робота здобувача, яка передбачена в програмі, контролюється і оцінюється як результат підготовленості до відповідного заняття.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання індивідуального опитування, виконання тестових завдань, оцінки за розв'язання ситуаційних завдань, виконання індивідуального завдання, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (тестових завдань, ситуаційних завдань, індивідуального завдання, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові ситуаційні завдання, індивідуальні завдання, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізнень:

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються. Запізнення на заняття – не припустимі. Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Використання будь-яких мобільних пристроїв заборонено. При порушенні даного пункту здобувач має покинути заняття та в журналі викладач ставить «нб», яку він повинен відпрацювати у загальному порядку.

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.